

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2005 №339 "Про затвердження Положення про порядок проведення конкурсного відбору проектів (програм) транскордонного співробітництва, які можуть бути включені до державної програми розвитку транскордонного співробітництва" - <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=339-2005-%EF>
6. Наказ Міністерства економіки України від 03.06.2005 №158 "Про затвердження Порядку підготовки проектів (програм) транскордонного співробітництва, зразків листка реєстрації висновків попереднього розгляду проекту (програми) транскордонного співробітництва" - <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0667-05>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.06 р. №149-р "Про схвалення Концепції Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки" - <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=149-2006-%F0>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. №1819 "Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки" - <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1819-2006-%EF>

УДК 347.1

Н. А. Розенфельд, кандидат юридичних наук, головний консультант Інституту законодавства Верховної ради України

Роль структур громадянського суспільства у контексті розвитку інформаційного суспільства

Роль громадянського суспільства у державі і суспільстві недооцінити неможливо, безумовно, якщо йдеться про суть громадянське суспільство, а не про імітацію такого. Дійсне громадянське суспільство, що включає у себе низку впорядкованих складових, які включають упорядковані структури, які покладені не лише забезпечувати власноруч інтереси суб'єктів, а й здійснювати ефективний контроль за діями влади, є ефективним важелем впливу, насамперед, на органи місцевої влади, яка є найближчою до відповідних локальних сегментів громадянського суспільства. Будучи функціональними компонентами і маючи механізми правового і політичного впливу на владу, структури громадянського суспільства отримують можливість постійного спостереження за діями влади і отримують ефективні засоби впливу на таку, що, в свою чергу, впорядковує громадську думку, яка, у відповідний час формує саму владу. Особливо актуальними питання формування громадської думки інститутами громадянського суспільства стають актуальними у інформаційному суспільстві, коли за допомогою належним чином забезпечених комунікацій, інформація щодо діяльності влади, і, відповідно, діяльності структур громадянського суспільства отримують доступ до кожного.

Об'єктивно неможливо говорити про впорядковане громадянське суспільство в цілому, оскільки у середині цього феномену уже міститься протиріччя. Визначень громадянського суспільства громадянського общества надто багато, для того, щоб скласти у єдину дефініцію, і, у той же час, замало для того, щоб охопити ними всі прояви цього складнішого явища. Громадянське суспільство характеризують як «сукупність усіх неполітичних відносин» [1, с. 446], «сукупність усіх недержавних суспільних відносин і інститутів» [2, с. 21], «найбільш досконалу форму людської спільності, яка включає у якості структурних елементів добровільно сформовані первинні спільноти людей - родини, корпорації, асоціації» [3, с. 27], «сукупність відповідним чином зорганізованих історично сталих форм спільної життєдіяльності» [4, с. 14], «стійку систему горизонтальних зв'язків, суспільно-політичних орієнтацій, норм громадської поведінки» [5, с. 73]. З іншого боку, ми постійно зустрічаємося з твердженням щодо "впорядкованості", як певної структурованості, яка, безумовно, притаманна громадянському суспільству, що випливає з усіх наведених положень. Таким чином, у контексті розвитку інформаційного суспільства на сучасних стадіях, громадянське суспільство доцільно розглядати як частину суспільства, которая лишається суб'єктивно

свободной от государственных институтов, яка лишається суб'єктивно вільною від державних структур, у тому числі політичних партій, які перебувають при владі, оскільки останні формують політичне середовище і мають пряму відношення до влади, за умови наявності у такому суспільстві внутрішніх комунікацій і ефективних засобів впливу на громадську думку.

Історично на територіях країн пострадянського простору найефективнішими інститутами громадянського суспільства вважалися профспілки, які покликані перейматися правами своїх членів. Вони формувалися переважно за професійним або галузевим принципом, що, хоча і, здебільшого, формально, наділяло їх відносно більшою ефективністю в порівнянні з іншими групами. У жодний спосіб уникаючи зменшити роль профспілок, зазначу лише, що у професійних об'єднаннях одним з бар'єрів, які важко подолати, і віднести відверто і до власних проблем і до проблем інших груп є т.з. "корпоративний інтерес", який, через наявність професійної етики або інших спеціальних норм, за певних обставин може знівелювати активну позицію профспілок. При цьому, жодним чином не слід розуміти профспілки як односторонньо орієнтовану групу, оскільки у дійсному громадянському суспільстві вони, не будучи "виключними", повинні входити у мережу громадських організацій інших типів і діяти спільно з ними на користь, насамперед, громади, у якій вони здійснюють життєдіяльність.

Важливою причиною того, що громадянське суспільство де-факто розглядається як сукупність насамперед, політичних партій, полягає у тому, ініціюючи певні соціально-економічні вимоги, політичні партії самостійно і проводять їх у життя по мірі можливості. Така імітація дій громадянського суспільства не призводить здебільшого до короткого часового формування громадської думки: "під вибори". У той же час, послідовне і планомірне проведення шляхом налагодження комунікацій з населенням саме інститутами громадянського суспільства на локальному рівні, з урахуванням саме локальних проблем регіону, потенційно формує не лише уявлення про цінність і силу громадянського суспільства, а й утворює "локальну ментальність" населення певного регіону, яка проявляється у повсякденному житті, віри у власні сили та стабільність оточення, впливає на правосвідомість, культуру, можливість робити власний вибір і приймати рішення. Спектр таких рішень може коливатися від звичайної повсякденної право свідомої поведінки індивіда до колективних судових позовів та акцій.

Саме у цьому контексті важливо звернути увагу на роль основних ресурсів інформаційного суспільства: комунікаційних технологій і інформації, які забезпечують свободу комунікацій і мають величезний вплив на громадську думку, яка формується інститутами громадянського суспільства.

Можливість використання ресурсів інформаційного суспільства на користь, насамперед, громаді, з іншого боку, такою громадою обмежений бути не може, оскільки інформаційний простір не обмежений ані часом, ані відстанню від джерела інформації до її реципієнта. Таким чином, стає очевидним, що правильне використання комунікацій інститутами громадянського суспільства з метою формування ліквідації інформаційного дефіциту на локальному рівні, автоматично створює умови для повного інформування про дії інститутів громадянського суспільства у певному регіоні усієї громади країни, не кажучи про те, що така інформація стає відкрита усьому світу.

Оскільки на нормативному рівні і у світі, і в Україні [6] стоїть питання саме розвитку інформаційного суспільства, очевидно, що цінністю на сьогодні сприймається саме розвиток інформаційного суспільства - його позитивний динамічний стан. Сприяти такому розвитку, користуючись при цьому ресурсами інформаційного суспільства може у повній мірі кожний з інститутів громадянського суспільства, або їх сукупність, у разі наявності такого об'єднання.

Варіативність і різнобарвність можливостей, що надаються завдяки комунікаційним технологіям не обмежуються, як вказувалося, часом і простором. Також вони можуть не окреслені і колом осіб-реципієнтів. Таким чином, користуючись

комунікаційними технологіями, що надані сучасним станом розвитку суспільства, навіть, з урахуванням того, що Україна обіймає лише 47 місце у світі за станом готовності до інформаційного суспільства [7, с. 16], задля різного роду комунікацій, починаючи від подання інформації (новини, повідомлення), проведення соціологічних опитувань та анкетувань, закінчуючи наданням населенню електронних варіантів колективних позовів, або типових позовів до суду щодо порушення прав громадян, або певних спеціальних суб'єктів.

Таким чином, на сьогодні можна констатувати, що у впорядкованих і зорганізованих інститутів громадянського суспільства наявна можливість вільного користування ресурсами інформаційного суспільства з конструктивного впливу на владу як на місцевому рівні, так і на рівні загальнодержавному. Такий конструктивний вплив, у разі використання основних ресурсів інформаційного суспільства не може бути обмежений часом, простором і колом осіб.

Список використаних джерел

1. Мигранян А.М. Граждане кое общество // 50/50. Опыт словаря нового мышления. М., 1989.
2. Смольков В.Г. Гражданское общество и государство // Гражданское общество. М., 1993.
3. Варьвдин А.В. Гражданское общество // Социально-политические науки. 1992. № 8.
4. Тощенко Ж.Т. Социология. М., 1994.
5. Красин Ю., Галкин А. Гражданское общество: путь к стабильности // Диалог. 1992. № 3.
6. Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні" від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України від 23.03.2007. - 2007 р., № 12, стор. 511, стаття 102.
7. П'ять інновацій які протягом п'яти років змінять життя//Науковий світ. - 2008. - № 3.

Волинська обласна державна адміністрація

Волинський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій

Управління державної служби Головного управління державної служби України у Волинській області

**Децентралізація державного управління
та розвиток місцевого самоврядування в
контексті європейської практики**

Матеріали науково-практичної конференції

2 - 3 жовтня 2008 року

Луцьк 2008

Рекомендовано навчально-методичною радою Волинського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.

Протокол № 4 від 18 вересня 2008 року.

Редакційна колегія

- Малиновський В.Я.** - кандидат політичних наук, доцент, начальник Управління державної служби Голодержслужби України у Волинській області (*відповідальний редактор*);
- Грицяк І.А.** - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри європейської інтеграції НАДУ при Президентові України;
- Засккіна Л.В.** - доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та соціальної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки;
- Карлін М.І.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державних фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки;
- Тертичка В. В.** - доктор наук з державного управління, професор кафедри державної політики та управління політичними процесами НАДУ при Президентові України;
- Ярош Б. О.** - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Волинського національного університету імені Лесі Українки;
- Колб О. Г.** - доктор юридичних наук, доцент, завідувач, професор кафедри кримінального права і процесу Волинського національного університету імені Лесі Українки;
- Литвиненко Т. М.** - директор Волинського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій;
- Максим'як В. Є.** - магістр державного управління, заступник голови - керівник апарату Волинської обласної державної адміністрації

Д 39 **Децентралізація державного управління та розвиток місцевого самоврядування в контексті європейської практики:** Матеріали наук.-практ. конф. Тези доп. (2-3 жовтня 2008 р.) / Відп. ред. В. Я. Малиновський. - Луцьк: СПД Галяк Ж,В , 2008. - 154 с. - Укр.мовою.

ISBN 978-966-361-323-9

Збірник вміщує тези доповідей учасників конференції, в яких розкриваються теоретичні та практичні аспекти децентралізації державного управління та розвитку місцевого самоврядування у контексті європейської інтеграції, зокрема адаптації європейської практики до умов України.

У матеріалах висвітлюються сучасні процеси та особливості реформування публічної адміністрації, державної та муніципальної служби, територіальної організації влади. Також відображена проблематика регіонального управління у соціальній, економічній та гуманітарній сферах.

Розрахований на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, усіх, кого цікавить окреслене коло проблем.

ISBN 978-966-361-323-9

© Волинський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2008